

Un espill de la foscor

En els darrers anys la referència a dies i moments històrics, canvis d'era i inicis i finals d'una època ha esdevingut recurrent fins a resultar carregosa:

cert és que les classes política i periodística més que ús en fan abús, sovint perdent la perspectiva. Però val a dir també que al País Valencià contemporani, sotmès a una asfíxia cultural, social i institucional de diverses dècades, els gestos més innocus de normalitat en la consecució d'un embrió de país normal són fàcils d'interpretar en clau de canvis tècnics. L'asfíxia econòmica i fiscal –o ja s'hi val a dir-li colonial?– és, com sabem, la preocupació central per a la nova era de recuperada “normalitat” sense cleftòmans a càrrec de les institucions. Ja és un canvi.

Això mateix, el canvi d'era en una normalitat conquerida, era el que es respirava el passat 18 de juny a Pego al comiat de La Gossa Sorda. Els pegolins acabaven al seu poble, als carrers sense amo d'un carnestoltes sobrevingut a les portes del solstici d'estiu, una trajectòria de dues dècades de furgoneta i manta; de la marjal de la Marina septentrional fins al Japó on aquest estiu faran el particular *viatge de final de curs* que els queda pendent junts; de les primeres cotxeres de casetes i pobles menuts on qui açò escriu els va conèixer a la primèria de la dècada de 2000 de la ressaca antiglobalització i el “No a la guerra” fins a omplir grans festivals, camps de futbol i places de bous al llarg dels anys. Hi ha en la mateixa història de La Gossa Sorda molt de la transformació que ha viscut el País Valencià en l'època recent.

Els inicis de La Gossa Sorda ens parlen d'una Marina rural a finals dels anys 90 on el nou cicle immobiliari posterior a 1997 accelera la destrucció d'un teixit agrari que agonitzava des de la crisi dels

FRANCESC
MIRALLES

@arrosabanda

anys 70; i d'uns estudiants universitaris compromesos que, impotents davant la inoperància si no directa descomposició de l'esquerma institucional, inventen noves formes de dissidència i incidència social. El recurs a la música, la distorsió i el missatge polític explícit és el de tants joves i tantes bandes d'aquella època i de tants que els han seguit. En un temps en què internet encara no era socialment rellevant, només hi havia el *mains-tream* espanyol innocu hereu de la *Movida* madrilenya i a l'altre extrem el rock radical basc, amb Negu Gorriak com a punta de llança en el camp més explícitament polític. L'elecció era clara. Seguirament per aquestes influències, l'elecció de l'idioma fou un altre gest de compromís, tal com havien fet els Murguruza passant del castellà de l'inicial Kortatu a l'èuscar dels seus projectes posteriors.

Fins aquí, la banda hauria pogut ser una més de les que floriren en aquella època o posteriors i han acompanyat els joves valencians, part d'una banda sonora generacional; fins i tot una de les pioneres de la reinvençió musical en valencià. Però allò realment rellevant fou la capacitat d'adaptació no sols musical sinó també en el missatge. D'alguna manera recorda la transformació operada

pel reduït nucli inicial de comunistes urbans mexicans que acabarien fusio-nant-se amb els indígenes maies de Chiapas per donar origen al moviment zapatista i del qual el Subcomandante Marcos –que fins aleshores havia estat professor universitari a la UNAM– és l'exponent més acabat.

D'acord amb el *Pensa globalment, actua localment* de l'època, els trobarem en l'associacionisme juvenil horitzontal; en la construcció d'espais de comunicació lliures en difícil convivència amb els espais i els poders públics, la Ràdio Bemba metafòrica contra la real. Però com a tants altres a la Marina, serà la qüestió del territori i l'especulació urbanística, el país de les nefastes sigles dels PAI i LRAU el que activarà l'espoleta, el *Crematorio* de Chirbes enmig de la *Societat Limitada* de Torrent. Ens veiem reflectits en la vida del jove borinot condemnat a la precarietat, la hipoteca i l'oci alienant en els temps dels gossos amb llonganisses del PSOE i el PP; la generació dels *Batiste Ceba* perdedors permanents de la globalització, condemnats a acompanyar la desaparició física del seu entorn, i el món paral·lel dels *Putrefactes* de la classe dirigent. Res d'això parteix d'una aproximació teòrica: el grup té èxit per un llenguatge punyent, deliberadament plebeu i popular, que parteix del coneixement de causa, dels jornals mal pagats al camp, de l'obra com a falsa esperança i la destrucció visible de l'entorn en l'era dels camps de golf i els 1.000 adossats de regal.

Foren els anys dels aplecs pel territori com abans ho havien estat per les escoles o la cultura i de com descobrir l'equivalència de les pròpies problemàtiques locals en pobles menuts i grans contribuïa a teixir xarxes de solidaritat contra la desposseïció on abans només hi havia problemes individuals i refractaris a

SALVADOR LLOSA

l'inevitable progrés urbanístic; els primers Aplecs Arrels, la Plataforma de Comarques i aquell Compromís pel Territori que s'estavellaria contra la Fórmula 1 i la majoria absoluta del PP el 2007, a la que seguiria poc després l'esclat de la crisi econòmica. La Gossa Sorda no sols acompanyaria sinó que seria part, com a grup i a través dels seus integrants, d'aquell procés d'articulació des de baix. Lluny de categories ideològiques estanques es parlava de veïnat, d'urbanisme, de drets i finalment d'alternatives econòmiques. Un procés d'aterratge i també una transformació decisiva d'un imaginari de resistència a un de construcció de poble, d'articulació territorial i d'imaginari.

No és difícil trobar aquella alegria de nou inici i full en blanc, d'una etapa nova sobre les cendres del capitalisme que s'havia de refundar en aquell *Saó* de 2008 tant com el desencís i la imminent gramàtica de l'austeritat en *L'últim heretge* de 2010 i el seu "Himne del Desencant". La Gossa juga amb els referents de

la cultura popular valenciana en *Farem saó* i constata la necessitat de recuperar espais i inserir la vida quotidiana en la gramàtica política a *Camals mullats*. Al mateix temps que fora dels escenaris experimentàvem amb noves narratives a projectes de democràcia directa com En Moviment on la *poliètica* i la *glovalencianitat*, les corts ciutadanes i la banca pública prefiguraven el 15M i la nova política a petita escala.

Al cap d'un grapat d'anys, la densa *Poleguera* que encara insistia a tancar el sol a principi de 2014 sembla haver-se dissipat en part. L'escena musical valenciana d'ara té magnífics exponents en diversos gèneres, idiomes i formats; passa una cosa semblant amb les arts plàstiques, l'audiovisual, la narrativa o el disseny. I per a totes elles i ells, crescudes amb les línies en valencià, els dibuixos de RTVV i grups com La Gossa Sorda com a part de la normalitat i les festes organitzades per sales i ajuntaments, la cultura amb compromís sociopolític i en la nostra llengua és part de la normalitat.

I això, vist des de la perspectiva de l'inici del grup en 1997, és un avanç m'atreveria a dir que sideral en el país endarrerit on vivim. Malgrat tot, avancem. I bona part d'això els ho devem a ells i tants altres.

Per tot això estic segur que Josep, Àlex, Pere, Bolu, Edu, Jordi, Bujía i tots els altres no pararan quietes. Continuaran fent coses i excel·lir en els seus respectius àmbits –de les arts plàstiques a la política institucional, la pilota valenciana, l'arquitectura i, per descomptat, la música, de la qual estic segur que no podran apartar-se mai del tot. Perquè el seu país els continua necessitant, estiguen on estiguen. I també perquè s'ho mereixen: per haver sigut tants anys l'espill que reflectia la foscor ambiental convertida en llum crítica però també esperançadora. Ara, amb el relleu assegurat, els toca participar –i gaudir– del país un poc millor que han contribuït a construir. Bon viatge, valents: us l'heu guanyat.

Llicenciat en dret i ciències polítiques, consultor en comunicació i coautor del llibre *De Ciudadanos a Ciudadanos* (Foca, 2015).